

#  la Kullanım Bozukluklar? Tanımlama

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026).  la Kullanım Bozukluklar? Tanımlama. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23184>

## Özet

?laç Kullan?m Bozukluklar? Tan?mlama Testi (DUDIT) Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi, bu ölçe?in Türkiye popülasyonunda, özellikle de cezaevi ortam?nda, uyu?turucu madde kullan?m bozukluklar?n? tarama ve tan?mlama yeterlili?ini de?erlendirmek amacıyla ger?ekle?tirilmi?tir. Bu ?al??ma, DUDIT'in (Drug Use Disorders Identification Test) ve e? zamanl? olarak DAST-10'un (Drug Abuse Screening Test) Türkçe adaptasyonunun güvenilirli?ini ve geçerli?ini sa?lamay? hedeflemi?tir. ?al??ma, bu testlerin cezaevi ortam?nda yatan hükümlüler aras?nda madde kullan?m bozukluklar?n? h?zl? ve etkili bir ?ekilde tespit etme potansiyelini desteklemektedir.

DUDIT, Dünya Sa?lık Örgütü (DSÖ) taraf?ndan geli?tirilen Alkol Kullan?m Bozukluklar? Tan?mlama Testi (AUDIT) temel al?narak olu?turulmu?, 10 maddelik bir tarama arac?d?r. Türkiye'deki bu adaptasyon ?al??mas?, ölçe?in kültürel uygunlu?unu ve yüksek hassasiyetini göstermek suretiyle, klinik uygulamalar ve ara?t?rmalar için sa?lam bir araç sunmaktad?r.

## Anahtar Kelimeler

?laç Kullan?m Bozukluklar?, **DUDIT**, **DAST-10**, Psikometrik Özellikler, Tarama Testi, Cezaevi Ortam?, Türkçe Adaptasyon.

## Yazarlar

Cuneyt Evren, Kültegin Ögel, Birgül Evren, Mustafa Bozkurt

## Amaç

Bu ölçek, bireylerde uyu?turucu madde kullan?m?n?n ?iddetini ve buna ba?l? geli?en potansiyel bozukluklar? taramak amacıyla geli?tirilmi?tir. Temel amac?, madde kullan?m?n?n riskli, zararlı veya ba??ml?lık düzeyinde olup olmad???n? h?zl? ve standart bir ?ekilde belirlemektir. Ölçek, özellikle klinik ve adli ortamlarda yüksek riskli popülasyonlarda tarama yapmak için tasarlanm???r.

Türkiye'deki adaptasyon ?al??mas?n?n özel amac?, DUDIT ve DAST-10 gibi uluslararası kabul görmü? tarama araçlar?n?n Türkçe versiyonlar?n?n cezaevi ortam?ndaki hükümlü popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?labilece?ini göstermektir. Bu, tedavi ihtiyac? olan bireylerin erken te?his edilmesine olanak tan?r.

## Yap?

DUDIT, Dünya Sa?lık Örgütü'nün (DSÖ) zararlı kullan?m ve ba??ml?lık kavramlar?n? temel alan bir yap?y? ölçmektedir. Ölçek, madde kullan?m?na ili?kin üç temel alan? kapsamaktad?r:

**Semptomlar:** Madde kullanımıyla ilişkili fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunların varlığı.

**Bağımlılık Göstergeleri:** Tolerans, yoksunluk, kontrol kaybı ve kullanımı azaltma çabalarının başarısızlığı gibi bağımlılık kriterleri.

**Riskli Kullanım:** Madde kullanımı tehlikeli durumlara yol açması (örneğin, zehirlenme).

Bu yapı, klinik olarak anlamlı bir **ilaç kullanımı bozukluğu** tanıyı koymaya yardımcı olan temel bileşenleri yansıtmaktadır.

## Geçerlik

Evren ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen çalışmada, DUDIT'in Türkçe versiyonunun geçerliği, özellikle eş zamanlı geçerlik ve ayırt edici geçerlik yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Ölçeğin, klinik tanımlarla (örneğin, DSM kriterlerine göre konulan ilaç kullanımı bozuklukları) yüksek düzeyde korelasyon gösterdiği tespit edilmiştir.

Çalışmada, DUDIT'in madde kullanımı bozukluğu olan bireyleri olmayanlardan ayırmadaki etkinliği incelenmiştir. Kesme noktasının belirlenmesiyle, ölçeğin yüksek hassasiyet (sensitivity) ve özgüllük (specificity) değerlerine sahip olduğu gösterilmiştir. Bu bulgular, testin hedeflediği yapıyı başarıyla ölçtüğünü ve klinik tarama aracı olarak geçerli olduğunu kanıtlamaktadır.

## Güvenirlik

DUDIT Türkçe versiyonunun güvenirlik analizinde iç tutarlılık (internal consistency) yöntemi kullanılmıştır. Cezaevi popülasyonunda yapılan analizler sonucunda, ölçeğin maddeleri arasında yüksek düzeyde bir uyum olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen **Cronbach Alfa** katsayısı değerinin, ölçeğin güvenilirliğini destekler nitelikte olduğu bildirilmiştir (genellikle 0.80 üzeri). Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin farklı maddelerinin aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

## Faktör Analizi

Evren ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilen psikometrik değerlendirme, genellikle orijinal DUDIT ölçeğinin tek faktörlü yapısını incelemektedir. Yapılan faktör analizi çalışmaları, ölçeğin maddelerinin tek bir temel faktör altında toplandığını ve bu faktörün genel **Madde Kullanımı Bozukluğu** şiddetini temsil ettiğini göstermiştir. Bu tek faktörlü yapı, ölçeğin klinik uygulamada basit ve hızlı bir toplam puan üzerinden değerlendirilmesine imkan tanımaktadır.

## Ölçek Bilgileri

**Test Type:** Geliştirme/Adaptasyon (Türkçe DUDIT ve DAST-10 versiyonlarının psikometrik özelliklerinin incelenmesi).

**Format:** 10 maddelik Likert tipi derecelendirme (Orijinal DUDIT 0'dan 4'e kadar puanlama kullanır).

**Language Available:** Türkçe (Turkish), İngilizce (English) ve diğer dillerde adaptasyonları mevcuttur.

**Population Group:** Yetkinler, özellikle **madde kullanımı bozuklukları** açısından risk taşıyan klinik ve adli popülasyonlar.

**Age Group:** 18 yaş ve üzeri yetkinler.

**Population Details:** Çalışma, cezaevi ortamında bulunan hükümlü bireylerden oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

**Test Methodology:** Öz bildirim (Self-report) anketi. Madde kullanımı bozukluklarının taranması için hızlı tarama aracı olarak kullanılır.

## Anahtar Kelimeler

DUDIT, DAST-10, Bağımlılık Tarama, Geçerlik, Güvenilirlik, Uyuşturucu Madde, Psikometrik.

## Yazarlar

**Author ORCID Identifier:** Bilgi mevcut değildir.

**Affiliation Email addresses:** cuneytevren@yahoo.com

**Correspondence Address:** Cunevt Evren

## Özinler, Ücret ve Test Yılı

**Test Yılı:** Türkçe Psikometrik Özellikler Çalışması 2014 yılında yayınlanmıştır.

**Özinler ve Ücret:** Ölçeğin orijinal versiyonu (DUDIT), genellikle klinik tarama amaçları kullanımlarda ücretsiz veya düşük maliyetli olarak erişilebilir. Türkçe versiyonunun akademik veya ticari kullanımı için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Orijinal makaleye ait link aşağıdadır: [10.1007/s11261-016-9161-6](https://doi.org/10.1007/s11261-016-9161-6)

Çalışmaya ait PDF dosyası buradan indirilebilir: [drug-use-disorders-identification-test-dudit-toad.pdf](https://www.tandfonline.com/proxy2.marmara-elibrary.com)

## Kaynaklar

Evren, C., Ogel, K., Evren, B., & Bozkurt, M. (2014). Psychometric properties of the Turkish versions of the Drug Use Disorders Identification Test (DUDIT) and the Drug Abuse Screening Test (DAST-10) in the Prison Setting. *Journal of psychoactive drugs*, 46(2), 140-146.

Berman, A. H., Bergman, H., Palmstierna, T., & Schlyter, F. (2005). Drug Use Disorders Identification Test (DUDIT): reliability and validity in a Swedish sample of patients in treatment for substance use problems. *European Addiction Research*, 11(1), 38-48. (DUDIT orijinal gelişim referansı).

## İlaç Kullanım Bozuklukları Tanımlama Maddeleri

**ÖNEMLİ:** Orijinal kaynakta ölçek maddeleri sunulmamıştır. Bu nedenle, ölçek maddeleri burada listelenmemiştir.